

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 18 Mayıs 2021
Sayı : 2550

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ekte sunulan gerekçelerle Rize İkizdere Eskencidere Vadisinin taş ocağı yapılmak üzere acele kamulaştırma kararının bölgeye vereceği tahribatın boyutlarının araştırılması, Turizm Bölgesi ilan edilmiş olan vadinin doğal haliyle korunup yaşatılması, doğal haliyle gelecek nesillere aktarılması ve bu kapsamda alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 17.05.2021

M. Bekaroğlu
Mehmet Bekaroğlu
İstanbul Milletvekili

ÖZET GEREKÇE:

2010 yılında Doğal Sit Alanı ilan edilen, Turizm Bölgesi olan İkizdere'nin; doğal hayatın sürdüğü ormanı ile su kaynaklarıyla, organik çay ve kestane balı üretimiyle mutlak korunması gereken eşsiz güzellikteki vadilerinden bir tanesi de Eskencidere Vadisidir. Dünyaca ünlü Anzer Balı İkizdere'de üretilmekte olup, İkizdere ilçesi organik çay tarımının yapıldığı havzadır. Tonlarca leziz kestane balı, her yıl yüzlerce ton organik çay İkizdere'deki Eskencidere Vadisinde üretilmektedir. İçme suyu olarak kullanılan berrak akan dereleriyle, onlarca endemik bitki ve hayvan türüne ev sahipliği yapan sık ormanları ve dik yamaçlarıyla, nadir güzellikteki köy, yayla ve meralarıyla korunması ve gelecek nesillere doğal haliyle aktarılması gereken bu vadi, deniz doldurmak için taş alınacağı gerekçesiyle tarumar edilmektedir.

Bölgede yeterince araştırma yapılmadan Eskencidere vadisinde taş ocağı açılmak istenmekte, henüz taş ocağı sahasına giden yolun açılması faaliyeti sırasında dahi çevreye telafisi imkansız zararlar verilmektedir.

Turizm bölgesi olan İkizdere'nin eşsiz vadilerinden Eskencidere vadisini korumak ve doğal haliyle gelecek nesillere aktarmak, telafisi mümkün olmayan çevresel zararlara yol açmamak adına taş ocağı ile ilgili Eskencidere Vadisindeki çalışmaların durdurularak korunun bütün safhalarının detayları ile incelenip araştırılması için TBMM Araştırma Komisyonu kurulması gerekmektedir.

GEREKÇE:

2010 yılında Doğal Sit Alanı ilan edilen, Turizm Bölgesi olan İkizdere'nin; doğal hayatın sürdüğü ormanı ile su kaynaklarıyla, organik çay ve kestane balı üretimiyle mutlak korunması gereken eşsiz güzellikteki vadilerinden bir tanesi de Eskencidere vadisidir. Dünyaca ünlü Anzer Balı İkizdere'de üretilmekte olup, İkizdere ilçesi organik çay tarımının yapıldığı havzadır. Tonlarca leziz kestane balı, her yıl yüzlerce ton organik çay İkizdere'deki Eskencidere Vadisinde üretilmektedir. İçme suyu olarak kullanılan berrak akan dereleriyle, onlarca endemik bitki ve hayvan türüne ev sahipliği yapan sık ormanları ve dik yamaçlarıyla, nadir güzellikteki köy, yayla ve meralarıyla korunması ve gelecek nesillere doğal haliyle aktarılması gereken bu vadi, deniz doldurmak için taş alınacağı gerekçesiyle tarumar edilmektedir.

Rize İkizdere'de bulunan Eskencidere Vadisindeki 97,8 hektar alan, 20 Mart 2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı ile Acele Kamulaştırılmış bulunmaktadır. İyidere'de yapımı düşünülen lojistik limanın deniz dolgusunda kullanılmak üzere gereken malzemenin temin edilmesi amacıyla yapılan bu acele kamulaştırma kararı sonrası iş makineleri vadiye sokularak taş ocağına orman içinden yol açmaya başlanmıştır. Bu faaliyet ile Cevizlik ve Gürdere köylerinin içme suyu ihtiyacının karşılandığı derenin üzeri kazıdan çıkan hafriyatla kapatılmaktadır. Suyun kirletilmesine ve derenin yok olmasına neden olan yol açma çalışmasına tepki gösteren köylüler, iş makinelerini durdurmak ve doğal hayata verilen tahribatı engellemek istemiştir.

Anayasa'nın devlete ve vatandaşlara yüklediği çevreyi, doğayı koruyup kollama görevini yerine getirmek, bu tahribatlara engel olmak isteyen İkizdereli köylülerin karşısına jandarma çıkarılmış, yaşam alanlarını savunan bu köylülere orantısız güç kullanılmış, yerlerde sürüklenmiş, yakın mesafeden yüzlerine biber gazı sıkılmıştır. Bu müdahaleler sırasında yaşam alanlarını savunan kimi vatandaşlar yaralanmıştır.

Yöre halkı tarafından yapılmak istenilen toplantı, gösteri, yürüyüş ve basın açıklamaları Rize Valiliği tarafından "farklı kesimler arasında gerilim yaşanmasının önlenmesi, milli birlik ve beraberliği zedeleyici provokatif eylemlerin önüne geçilmesi, kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanması, koronavirüs salgınına karşı halk sağlığının korunması, temel hak ve özgürlükler ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin ve genel asayişin korunması, genel trafik ve yolcu güvenliğinin sağlanması, şiddet olaylarına mahal verilmemesi ve yaygınlaşmasının önlenmesi, yaşanabilecek olumsuz durumların önüne geçilebilmesi" gerekçe gösterilerek 17.05.2021 tarihinden itibaren 15 gün süreyle yasaklanmış bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanı Kararıyla acele kamulaştırılan ve taş ocağı yapılmaya çalışılan vadi, geleceği turizmde olduğu ilgili tüm kurum ve kuruluşların raporlarında yer alan Doğal Karadeniz

Bölgesinin nadide köy ve yaylalarını, vadilerini ihtiva eden bir coğrafyadadır. İkizdere Eskencidere Vadisinden akan dere, aynı zamanda çevre köylerin içme suyu ihtiyacını karşılamaktadır.

İkizdere Eskencidere Vadisinde ağır iş makineleri ile yapılan taş ocağı bölgesine yol açma çalışmaları tarafımda ve TBMM Grubumuzun üyesi milletvekilleri arkadaşlarımızca yakından takip edilmekte, doğaya ve yaşam alanlarına verilen tahribat gün be gün yerinde gözlemlenip tespit edilmektedir.

Söz konusu mahaldeki çalışmalar, hiçbir kamu kurumunun görevlisi, denetim elemanı olmaksızın, tamamen iş makinesi operatörünün insafına bırakılmış halde devam etmektedir. Kazıdan çıkan taş, toprak ve kayalar, kökünden koparılan ağaçlar dereye yuvarlanmaktadır. Derenin üzeri; dökülen ağaç kırıkları, toprak, taş ve kayalarla tamamen kapatılarak yol açma faaliyeti ilerlemektedir. Vadi girişinden yaklaşık 300 metre mesafeye gelindiğinde yolun güzergahının yanlış olduğu anlaşıp, farklı bir güzergah belirlendiği tespit edilmiştir. Böylesi eşsiz bir tabiat, bu kadar kontrolsüz ve vahşi biçimde katledilmekte, büyük bir çevre katliamı yaşanmaktadır. Anayasa ve yasalar çiğnenmekte, çeşitli suçlar işlenmektedir.

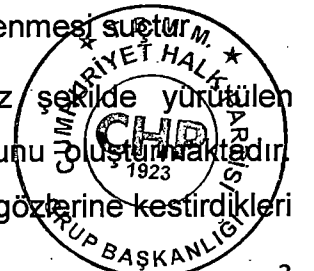
Ağaç kesimi işlemlerinde 6831 sayılı Orman Kanunu'nda belirlenen prosedürlere uyulmamakta, söz konusu Kanuna muhalefet edilmekte; hiçbir kural ve kaide tanınmadan ağaçlar kökünden sökülmemekte, yamaçlardan aşağı atılmaktadır. İş makineleri ile yapılan kazıdan çıkan hafriyat şevden aşağıya gelişigüzel bırakılmakta, çevre köylerin içme suyu ihtiyacını karşılayan Eskenci Deresinin üzeri tamamen kapatılmakta, suyun kirletilmesine ve yok olmasına sebebiyet verilmektedir.

Anayasa'nın 34. maddesine göre; *Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir.*

Çevre köylerde yaşayan insanların bu kontrolsüz saldırıya karşı kendi yaşam alanlarını koruma adına alanda bulunmalarının kolluk kuvvetlerince engellenmesi Anayasal bir hak olan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ve hak arama hürriyetinin ortadan kaldırılmasıdır. Bu yönüyle Anayasa kolluk kuvvetlerince ihlal edilmektedir.

Ağaçların kesilmesinde belirlenen prosedürlere uyulmaması, dereye hafriyat dökülmesi, içme sularının kirletilmesi, gösteri yapma ve hak arama hürriyetinin engellenmesi suçtur.

Aynı zamanda ÇED kapsamında verilen taahhütlere uyumsuz şekilde yürütülen çalışmanın denetlenmemesi, kamu görevlilerinin görevlerini ihmal suçunu oluşturmaktadır. Alanda sadece iki iş makinesi operatörü vardır. Bu kişiler keyfi bir şekilde gözlerine kestirdikleri

yerden yol yapımı adı altında bu çalışmaları sürdürmektedir. Bu çalışanlara nezaret eden herhangi bir Orman Muhafaza Görevlisi, Çevre Bakanlığı Temsilcisi, İl Özel İdaresi Ruhsat Dairesi Yetkilisi, ocağın sahibi gözükten Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Yetkilisi yoktur. Bu şekilde keyfi bir çalışmanın sürdürülmesine neden olanlar suç işlemektedir, görevlerini kötüye kullanmaktadır.

Türkiye'nin kabul ettiği Uluslararası Anlaşmalardan Bern Sözleşmesine göre; *Kesin olarak korunması gereken hayvan türlerinin üreme ve dinlenme yerlerine kasıtlı olarak zarar vermek veya buraları tahrip etmek, yabani faunayı üreme, geliştirme ve kış uykusu dönemlerinde kasıtlı olarak rahatsız etmek yasaktır.* Ne var ki, yabani faunanın üreme dönemi olan Nisan ayında iş makineleri ile vadiye girilmiştir. İkizdere'de nesli tükenme tehlikesi olan hayvan ve bitki türleri bulunmakta; bu vadide 'Huş Tavuğu'nu görüntülemek için kuş gözlemcileri fotosafari düzenlemektedir. Ayrıca, Eskencidere Vadisi alabalıkların yumurta bıraktığı, üremesini ve neslinin devamını sağladığı yan kollardandır. Yine koruma altında bulunan yaban keçisi ile onlarca farklı türde yabani hayvan bu ormanlarda barınmaktadır. Orman Güllü (Rhododendron ponticum), Doğu Karadeniz Ladini (Picea orientalis) gibi onlarca endemik bitki türü bu ormanın doğal unsurlarıdır.

Anayasa'nın 56. Maddesine göre; *Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.* Anayasa, çevrenin korunmasının devletin görevi olduğunu hüküm altına almakla beraber, tüm yurttaşlara da bunu ödev olarak yüklemektedir.

Türk Ceza Kanununun 256. maddesine göre; zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptığı sırada, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması da suç teşkil etmektedir. Çevrenin korunması için alana gelen yurttaşları buradan uzaklaştırmak için zor kullanma, gaz sıkma emrini kolluk kuvvetlerine veren amirler de suç işlemektedirler.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Gürdere ve Cevizlik isimli birbirinden ayrı iki ocak projesi varmış gibi bir algı yaratmaya çalışmaktadır. Oysa ikisi aynı projedir. İki proje de, aynı proje sahibine ait olup, İyidere Lojistik Limanı İnşaatı Projesi kapsamında deniz dolgusunda kullanılacak malzemeyi üretme faaliyeti göstermek amacındadır. Toplam alanı itibariyle 25 Hektardan büyük olan proje için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na ÇED raporu hazırlamak için başvuru yapılması gerekmektedir. Ancak, mevcut kapasite artışı başvurusu mevzuata aykırılık nedeniyle reddedildiği için, ÇED gerekli değildir kararı almak için Rize Valiliğine başvurulmuş ve ÇED süreci işletilmeden Valilik oluruyla ruhsat aşaması tamamlanmıştır. Bu süreçte halk bilgilendirilmemiş, yüzyıllardır ata dede topraklarına iş makineleri ile girildiğinde vatandaşlardan haberdar olmuştur.

Köylülerin yaşam alanlarını savunmaya başlaması ile kamuoyunun tepkisi üzerine; önce Rize Milletvekilleri olan Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkan Yardımcısı Hayati Yazıcı ile Osman Aşkın Bak bölgeye gelip göstermelik bilgilendirme toplantısı yapmış, yeterli gelmediği düşünülünce Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu bölgeye gelip yaşam alanları ellerinden alınmak istenen köylüleri ikna çabalarına girişmiştir.

Gerek Sayın Hayati Yazıcı ve gerekse Sayın Bakan Adil Karaismailoğlu, deniz dolgusu için uygun olan nitelikli bazalt taşının sadece Eskencidere Vadisinde bulunduğunu, başka yerlerde bu nitelikte taş bulunmadığı için taş ocağının burada yapılmasının zorunlu olduğunu ifade etmişlerdir. Oysa konunun uzmanı olan bilim insanları; Karadeniz Bölgesinin kayaçlarının tamamına yakınının bazalt olduğunu ve bunun yüzde 30-40'ının deniz dolgusuna uygun nitelikte olduğunu ifade etmektedirler. Bakan Karaismailoğlu, **"İhtiyaç duyulan deniz suyuna dayanıklı taş rezervi konusunda mevcut taş ocakları da dâhil tam 10 yerden numuneler alınmış, uygun taşın burada olduğu bilimsel ve tarafsız kurullar tarafından tespit edilmiştir."** dese de Bakanlığın hazırladığı proje tanıtım dosyasında yer alan ÇED Raporunda taş ocağı yeri olarak farklı bir alternatif değerlendirilmediği belirtilmektedir.

Anlaşıldığı üzere yeterince araştırma yapılmadığı, mevcut taş ocaklarındaki malzemelerin kullanılması yoluna gidilmediği, sit alanı olan bir vadiye gelişigüzel iş makineleri sokulup taş ocağına çevrilmek istendiği anlaşılmaktadır.

Köylülerin Rize İdare Mahkemesine yürütmenin durdurulması için açtığı bir de dava vardır. Çevreye verilen telafisi mümkün olmayan zararlar ve tahribatın önlenebilmesi için idarenin yapması gereken, mahkeme kararını verene kadar çalışmanın durdurulmasıdır.

Tüm bu gerekçelerle telafisi mümkün olmayan çevresel zararlara yol açmamak adına taş ocağı ile ilgili Eskencidere Vadisindeki çalışmaların durdurularak konunun bütün safhalarının detayları ile incelenip araştırılması için TBMM Araştırma komisyonu kurulması gerekmektedir.

Ünal Demirel,
Zonguldak MV

Alpay Arıman
Mersin

Cavit Arı
Anıtlıys

Emine Gülizer Enecon
İst. MV

SİBEL ÜZÜM
İstanbul
T.C. CUMHURİYETİ
CHP
1923
KALKINMA PARTİSİ
BAŞKANLIĞI

2550 sayılı meclis kararına öngörüsü inoacıdır

[illegible]